

Aan de fractievoorzitters van de Tweede Kamer
Aan de informateur, de heer Plasterk

datum	24 januari 2024
kenmerk	IENW/BSK-2024/25238
betreft	Pleidooi van maatschappelijke alliantie van partijen t.b.v. de formatie

Geachte fractievoorzitters, geachte heer Plasterk,

De recente verkiezingsuitslag heeft de schijnwerpers gezet op belangrijke thema's die burgers en ondernemers bezig houden, zoals bestaanszekerheid, wonen en meer grip op eigen leven en leefomgeving. Breed leeft de behoefte aan oplossingen en aan stabiel en voorspelbaar overheidsbeleid, dat bijdraagt aan perspectief en vertrouwen.

Dat herkennen wij uit het werk op het terrein van de klimaat- en energietransitie waar wij allen dagelijks druk mee bezig zijn. Deze transitie is in volle gang. Talloze investeringsplannen liggen klaar of worden nu uitgevoerd: van isolatie van woningen voor een betaalbare energierekening van Nederlanders met de krapste beurs, tot leveringszekerheid voor de overgang naar schone productie in de industrieclusters waar veel werkgelegenheid mee gemoeid is. Wij pleiten er daarom voor dat het nieuwe kabinet de komende jaren consistent en trefzeker leiding zal blijven geven aan de voortgang van de klimaat- en energietransitie in Nederland. Dat betekent bovenal: uitvoeren, uitvoeren, uitvoeren.

Het is daarbij goed te beseffen dat het mondiale speelveld in rap tempo verandert. Veel landen, binnen en buiten de Europese Unie, bieden momenteel grote kansen aan bedrijven om binnen hun landsgrenzen schone energie- of industriële productie zonder uitstoot van broeikasgassen te realiseren. Wanneer Nederland hier geen stabiel investeringsbeleid tegenover zet, kunnen we een belangrijke bron van welvaart en werkgelegenheid verliezen en worden we voor onze energievoorziening nog meer afhankelijk van andere landen. Dat vraagt van het nieuwe kabinet om daar tijdig en adequaat op te anticiperen.

Nederland heeft hier goede kaarten in handen. Overall investeren ondernemers, groot en klein, in duurzame verdienmodellen, zoals in de maakindustrie, chemie, bouw, transport, en landbouw. We barsten van innovatief talent met marktrijpe ideeën. Duurzame energieproducenten bouwen in hoog tempo door zodat onze afhankelijkheid van energie-import uit andere landen kleiner wordt en we de betaalbaarheid van de energievoorziening meer in eigen hand hebben. Daarbij is het essentieel dat verduurzaming van de industrie hand in hand gaat met de groei van hernieuwbare energie - op land en op zee - onder meer ten behoeve van elektrificatie en groene waterstof, zodat de investeringszekerheid voor bedrijven wordt versterkt. Huurders verwachten en zien dat woningbouwcorporaties flink

investeren in duurzame woningen, maar dat is een langdurig proces dat om investeringszekerheid vraagt. Steeds vaker starten burgers en ondernemers een energiegemeenschap. Ze hebben zo grip op hun eigen energierekening. Dat gebeurt in de wijken en buurten, en op bedrijventerreinen kunnen ondernemers en werknemers zo hun toekomst zeker stellen, ondanks krapte op het elektriciteitsnet.

Kortom, Nederland heeft alles in huis om een schone en welvarende samenleving te realiseren. En bovendien als land onafhankelijker van anderen te worden, door (veel) meer energie in eigen land op te wekken, binnen de Europese energiemarkt te transporteren en te benutten. Het belang daarvan bleek in 2022, toen veel burgers en ondernemers het water aan de lippen stond door torenhoge gasprijzen. Sommigen konden de rekening niet meer betalen. Zij hadden toen nog niet het voordeel dat honderdduizenden Nederlanders op dat moment al wél hadden: een warm geïsoleerd huis en een betaalbare energierekening. Dat voordeel verdient iedereen.

Om dit alles te verzilveren, is het van groot belang dat de komende jaren stevig wordt ingezet op uitvoering en realisatiekracht, in het bijzonder op het terrein van duurzame energieproductie en bijbehorende infrastructuur. Het probleem van de krapte op het elektriciteitsnet móet opgelost worden, met oog voor betaalbaarheid, zodat de leveringszekerheid voor burgers en ondernemers wordt geborgd. Naast investeringen in het elektriciteitsnet is er ook een wereld te winnen door landelijk en lokaal stappen te zetten op weg naar een slimme energievoorziening, waar (lokale) opwek, gebruik en opslag van elektriciteit, warmte en andere energiedragers goed op elkaar afgestemd zijn. Marktpartijen, netbeheerders en burgercollectieven hebben hier oplossingen te bieden. Het ligt op uw weg om ten behoeve van de duurzame energievoorziening in Nederland de goede keuzes te maken rond ruimtelijke planning, stikstofruimte, digitale veiligheid en schaarste aan arbeidskrachten.

Burgers, collectieven en ondernemers zien genoeg kansen, maar zijn vaak afhankelijk van het overheidsbeleid om die kansen te realiseren. Aangezien 2030 niet meer ver weg is, en binnen bedrijven en huishoudens nu de vraag speelt wat verstandige investeringen zijn, is het van groot belang om die helderheid te bieden. Dat geldt voor alle sectoren, niet alleen voor wat betreft de klimaatopgave, maar ook voor verdere verbetering van de natuur- en waterkwaliteit, biodiversiteit en een toekomstbestendig verdienvermogen voor ondernemers. Dit is bijvoorbeeld in de landbouw aan de orde. Voor de mobiliteit is een samenhangend pakket nodig van maatregelen, met nadruk op stimulering van elektrificatie van (personen-)vervoer, anders beprijzen van automobiliteit en investeren in fiets en OV, met oog voor de bereikbaarheid op het platteland. Hoe langer besluiten hierover worden uitgesteld, hoe groter de kans dat verkeerde keuzes gemaakt worden met desinvesteringen als gevolg.

Duidelijke keuzes, uitvoering, en realisatiekracht zijn cruciaal om perspectief te bieden. Dat geldt zeker ook voor de burgers, werknemers en MKB-ers, die mee willen doen in de transitie, maar daar dan wel toe in staat gesteld moeten worden. Zij willen zich bovendien geen zorgen hoeven maken dat (financiële) regels binnenkort weer veranderen. De roep om consistentie, continuïteit en doorontwikkeling in beleid is groot, waarbij innovatie gestimuleerd wordt. Dat geldt ook voor de medeoverheden die sturing geven aan de transitie in stad, dorp en regio. Ook zij zijn hard bezig en hebben behoefte aan continuïteit van ingezet beleid,

bijvoorbeeld in (voortvarende wetgeving rondom) de lokale warmtetransitie. Zij ervaren dagelijks hoe urgent een voortvarende uitvoering in de lokale en regionale praktijk is.

Wij zien graag dat het komende regeerakkoord burgers, werknemers en ondernemers dat toekomstperspectief biedt. Dat vraagt keuzes die de energierekening betaalbaar houden, de onafhankelijkheid van Nederland op energiegebied versterken, investeringszekerheid en leveringszekerheid borgen, en tegelijkertijd de klimaatopgave voor 2030 realiseren in samenhang met de grondstoffentransitie en verdere verbetering van de natuur- en waterkwaliteit en biodiversiteit.

Als brede alliantie van maatschappelijke partijen zullen wij in vervolg op dit pleidooi op korte termijn concrete voorstellen doen. Wij wensen u veel wijsheid toe in de formatiegesprekken en zijn graag beschikbaar voor nadere toelichting.

Met vriendelijke groet,

VNO-NCW, MKB-Nederland, MVO Nederland, LTO, NVDE, Aedes, Energie Samen, Natuur & Milieu, Greenpeace Nederland, Natuurmonumenten, Urgenda, FNV, CNV, TenneT, Gasunie, Netbeheer Nederland, Alliander, Unie van Waterschappen, VNG, Voorzitters van de vijf uitvoeringstafels Klimaatakkoord, Nationaal Klimaat Platform

De totstandkoming van deze brief is ondersteund door het Nationaal Klimaat Platform (NKP). Op de website van het NKP (www.nkp.nl) wordt gelegenheid geboden bij dit pleidooi aan te sluiten.